

„Danskere“

ET NYLÆD- OG OPBYGGELSES-
BLAD FOR DET DANSKE
FOLK I AMERIKA,
udgivet af
Danish Lutheran Publishing House,
Blair, Nebraska.

„Danskere“ udgaa Onsdag i hver Uge.
Pris pr. Aargang:
De Forenede Stater \$2.00. Udlandet \$2.50
Bladet betales i Forskud.
Bestilling, Betaling, Adresseforandring
ete. med Undtagelse af Bidrag til
Bladets Indhold adresseres
DANISH LUTH. PUBL. HOUSE,
Blair, Nebraska.

Alle Bidrag til Bladets Indhold —
Korrespondancer, Afhandlinger og andre
Artikler — sendes til dets Redaktør:
A. M. ANDERSEN, Blair, Nebr.
Entered at Blair Post office as second
class matter.

Acceptance for Mailing at special
rate of postage, provided for in Sec-
tion 1103, Act of Oct. 3, 1917, author-
ized on July 8, 1918.

I Tilfælde af, Bladet ikke modtages
regelmæssigt, bedes man klage til det
stedlige Postkontor. Skulde dette ikke
hjælpe, bedes man henvende sig til „Dansk-
eren“'s Kontor.

Advertising rates made known upon
application.

Naar Læserne henvender sig til Folk-
et averterer i Bladet, enten for at købe
hos dem eller for at faa Oplysning
om det averterede, bedes de altid om-
tale, at de saa Avertissementet i dette
Blad. Det vil være til gensidig Gavn.

Til Forhandling ved D. d. K's
Aarsmøde læser vi bl. a. i „Kr. Sml.“
„Foreslaet, at der ved
Aarsmødet vælges en Komite, to
Præster og en Lægmand, til i
Samraad med en tilsvarende Kom-
ite, valgt ved den forenede Kir-
kes Aarsmøde, at overveje, paa
hvilket Grundlag en Sammen-
lutning af de to Samfund kan
tilvejebringes. A. V. Andersen.“

Om St. Olafs Sangkors Præ-
stationer skriver „The Luth.“
for 6. Maj bl. a.: „Dersom nogen
ønskede et Bevis for, at den
lutherske Kirke er en syngende
Kirke, saa gav St. Olafs Kor et
saadant Bevis i Matropolitan
Opera House i Philadelphia Fredag
Aften den 23. April. Dette Kor
af 50 unge Mænd og Kvinder
fra St. Olaf College holdt en
Forsamling af flere Tusinde Lu-
theranere ved deres underlige
Foredrag af udvalgte Numre af
vore aandelige og himmelske
Sanges store Mestre — Bach,
Mendelssohn, Nicolai, Grieg, Cru-
ger, Gretchaminoff. Korsalangen
kom til sin Ret den Aften. Een
af Præsterne sagde: „Jeg føler
lig at falde ned og tilbede,“ og
han udtrykte, hvad hele denne
Forsamling følte.“

„Giver, saa skal der gives eder.“

Men den, som har denne Verdens
Gods og ser sin Broder lide
Nød og lukker sit Hjerte for
ham, hvorledes bliver Guds Kær-
lighed i ham? (1. Joh. 3, 17).
Kære Læser! du har maaske
allerede givet Dit Bidrag til de
nødlidende Trossøskende i Eu-
ropa; Gud velsigne dig, om du
har gjort din Del!
Men det er jo i denne Uge,
Indsamlingen til de nævnte nød-
lidende Brødre gaar for sig,
og det er saaledes sidste Gang,
vi har Lejlighed til at lægge et
godt Ord ind for denne skønne
Sag.
Mærk det Ord, vi har sat til
Overskrift; det er Ord af Jesus
selv (Luk. 6, 37). Han opfordrer
ligeledes sine Disciple til
at give og lægger saa denne For-
jættelse til: „saa skal der gives
eder.“
Vi kunde vel ogsaa give frit
uden Haab om at faa igen; al-
ligvel lover Jesus den, der gi-
ver, at der skal gives ham igen.
Det er Kærlighedens Væsen ikke
at være egennyttig men med-
delsom til den, der er i Trang
og Nød. Den Tid kan komme, da
jeg og du kommer til at trænge.
Hvor skønt, om der da gives
os igen. At give og modtage —
det knytter Kærlighedsbaand
mellem de to.
Og tænk tillige paa det andet

anførte Skriftord. Vi har „den-
ne Verdens Gods“, en i større
Maal, en anden i mindre. Men
noget af det har vi allesammen,
vi Lutheranere her i Amerika.
Og at Brødre og Søstre i de
krigshærgede Egne i Europa lide
der Nød, det ved vi. Det er
os klart som Dagen.

Om nogen da lukker sit Hjer-
te for den nødlidende Broder!
lukker dit Hjerte, naar du i disse
Uge anmodes om et Bidrag
til Lindring af Broderens Nød —
ja, da er det Kærlighedens Apostel
støl spørger:
„Hvorledes bliver Guds Kær-
lighed i ham?“ Der er Forbin-
delse mellem den Kærlighed,
hvormed Gud har elsket os, og
saa vor Kærlighed til Brødrene,
Guds Kærlighed vil avle Kærlig-
hed i os, saa vi lader Broderens
Nød gaa os til Hjerter, og tillad-
der vi den ikke at avle saadan
Kærlighed, ja saa bliver den ikke
i os.

Men: „Giver, saa skal der gives
eder.“
Sluttelig blot dette til den
enkelte: Tænk nu ikke paa de
andre, men paa, at du kommer
med. Det er ikke uden Betyd-
ning. Herren har baade mig og
dig behov.
Det forslaaer vel ikke meget,
hvad hver af os giver. Men
„mange Bække smaa gør en stor
Aa.“ Et Hundrede \$5 gør \$500.
Et Hundrede \$10 gør \$1,000, og
et Tusinde \$1 gør ogsaa \$1,000.
Jo, det er netop det, der skal
bringe Summen \$1,800,000 til at
blive fuld eller flyde over, at
een og hver er med.
Hvem vil undslaa sig? Ingen!
haaber vi. Hvem vil give sin
Skærv? alle! haaber vi.

Et personligt Ord om vore foreliggende Samfunds- opgaver.

Et saadant Ord føler jeg
Trang til at sige nu for Aars-
mødet, med det oprigtige For-
sæt, at det maatte blive et ret-
ledende Ord.

Det kirkelige Arbejde, jeg ved
Guds Naade har faaet Lov til
at være med i nu i over 45 Aar,
elsker jeg, og det Kirkesamfund,
jeg tilhører, har blandt Sam-
fundene min Forkærlighed. Der-
for vilde jeg gerne — om mul-
ligt — give et lille Bidrag til
dets Opgavers heldige Løsning.
Enkelte har i den senere Tid
ladet Ytringer falde om det, der
i det svundne Aar har været skre-
vet om Sprogsagen og Skolesa-
gen, som om det var forargeligt.
Naturligvis har det, som alt
vort Arbejde, været behæftet
med Skrøbelighed og Ufuldkom-
menhed, men der er i og for sig
intet forargeligt i at tage de Op-
gaver, der under vort kirkeli-
ge Arbejde paatrænger sig os,
op til Drøftelse i den Hensigt at
søge at løse dem paa bedste
Maade.

I ma ikke glemme, Venner!
at vi her i Amerika er anderle-
des stillede i kirkelig Henseen-
de, end vi var hjemme i Dan-
mark, hvor et Kirkeministerium
tog sig af og løste de kirke-
lige Problemer, og læge Sogne-
medlemmer kunde nøjes med at
se til og saa at betale.
Her har vi hverken Stats- eller
Folkekirkelige eller kongevalgt
Kirkeministerium. Her tager Sta-
ten sig slet ikke af hverken
Gudsdyrkelsen eller kristelig
Undervisning; men vort Lands
Grundlov sikrer Landets Borge-
re Frihed til at dyrke Gud hver
efter sin Overbevisning.
Derfor bliver det en person-
lig og fri Sag for kristne Men-
nesker af en vis Bekendelse at
slutte sig sammen, stifte Menig-
heder og organisere Kirkesam-
fund. I saa Henseende er der
stor Lighed mellem vor Stilling
og de første Kristnes.

Men det er just denne vor
frirkirkelige Stilling, der gør det
nødvendigt, at vi selv maa tage
os af vore Opgavers Løsning. Vi
er ogsaa som Kristne stillede un-
der timelige Kaar her i Verden,

og vi nødes til at indrette os
derefter.

De fleste Kirkemedlemmer for-
staar dette. De maa jo selv være
med i det lokale Arbejde,
med til at bygge og vedligeholde
Kirker og Præsteboliger, med til
at lønne Præst og til at holde
Søndagsskole m. m.

Men de enkelte Menigheder
kan ikke bestaa hver for sig.
Der er kirkelige Opgaver, som
de kun kan løse i Fællesskab, og
blandt disse er netop de to be-
tydelige Sager, som foreligger til
Behandling ved det nær forestaa-
ende Aarsmøde — Skolesa-
gen og Sprogsagen eller — om
man vil — Litteratursagen.

Drøftelsen af Sige Sager er
fuldt ud i sin Orden, og saa-
dan Drøftelse behøver ingenlunde
at fortrænge eller forstyrre
det Arbejde, som er Kirkens
Hovedopgave, Arbejdet for Sjæ-
lede Frelse; den vil i dets Sted
træde i tjenende Forhold til
Hovedopgaven.

For kort Tid siden skrev jeg
lidt om „Enighed i det væsent-
lige.“ Saadan Enighed tror
jeg der er i vor forenede dansk-
lutherske Kirke, og til denne
Enighed tør vi knytte store For-
haabninger.

Alle vaagne Kristne i vort Kir-
kesamfund er sikkert enige om
at ville fremme sand og leven-
de Kristendom efter luthersk Be-
kendelse.

Og videre føler jeg mig over-
bevist om, at vi, baade ældre og
yngere, er enige om at ville
vælge de bedste Midler til dette
Maals Opnaaelse, blot det bliver
os klart, hvilke disse Midler er.

Se, Venner! det er af over-
ordentlig Betydning, at vi har
Øje for denne Enighed i det væ-
sentlige. Maa vi saa undre hver-
andre Frihed i det mindre væ-
sentlige og vise Kærlighed i alt!
Saa kan vi godt diskutere, saa
det staar efter.

Men Vanskeligheder vil vi mø-
de, det kan ikke undgaa; vi
møder dem, naar vore menne-
skellige forskellige Ejendomme-
ligheder — og Skrøbeligheder —
støder sammen.

Det behøves ikke at være sel-
viske eller egennyttige Hensyn,
der brydes, det kan simpelthen
være saadant noget, som at en
ser mere sangvinsk og lyst paa
en Sag, en anden mere ædrue-
ligt og beregnende.

Vi vælger som Samfund Emb-
edsmand og Komiteer (eller
Udvalg) til at røgte visse Hverv
og forberede foreliggende Sager
til Drøftelse. Disse betroede
Mænd gør saa deres Bedste, et
selvfornagende og ihærdigt Ar-
bejde, men de maa alligevel ikke
vente andet, end at deres
Arbejde bliver Gjenstand for
Drøftelse og Bedømmelse. Staar
det saa Prøve, godt og vel; men
kan det forbedres, saa er det
i det hele Samfunds Interesse,
at det bliver gjort.

Saa nogle Ord særlig om
Sprogsagen og Skolesa-
gen.
Efter min Overbevisning er
der ingen Uenighed af Betyd-
ning iblandt os om Brugen af
Dansk og Engelsk i vort kirke-
lige Arbejde.

Jeg har ved Lejligheder skre-
vet og betonet Nødvendigheden
af at benytte det engelske Sprog,
hvor Forholdene, vi arbejder un-
der, gør naturlig Krav paa det.
Maaske jeg har været uheldig,
og muligvis er jeg bleven mis-
forstaaet.

Men nu skal jeg betroe alle in-
teresserede, at allerede flere Aar
før Krigen drev det stærke Krav
om Engelsk frem, stod den be-
kendte Titel paa vor berømte
Landsmand Jacob Riis's Bog
„The Other Half“ for mig og
mindede mig om, at medens vi
drev Mission blandt vor Moder-
kirkes Børn i dette Land paa
Dansk var der en Halvdel af
disse Børn, der vilde tabes, hvis
vi ikke tog fat og benyttede os
saa det engelske Sprog i vort
kirkelige Arbejde.

Vor i Amerika fødte, opdrag-
ne og skoleuddannede Ungdom
tiltales naturligt og vindes eller
beholdes lettest gennem det en-
gelske Sprog.

Men aldrig har jeg hverken
sagt eller ment, at nogen skulde
paatvinges det engelske Sprog,
eller at vi skulde være ligegyldige
for den ældre Slægt eller de
senere indvandrede Lands-
mænd.

Vor første kirkelige Opgave
er at tage os af Missionen
blandt vor Moderkirkes Børn i
dette Land, og det vil vedblive
at være vor første Opgave —
ingen kan sige hvor lang Tid
endnu.

Men det vilde røbe Mangel
paa Omskue og Fremsyn, om vi
mente, at denne Opgave kunde
løses ved at benytte blot eet
Sprog — lige meget om det var
Dansk eller Engelsk.

Bruger vi udelukkende dansk
Sprog, saa taber vi en Halv-
del (maaske den største) af dem,
vi gerne skulde beholde eller vin-
de, og slaar vi over til udeluk-
kende Brug af engelsk Sprog,
saa taber vi en anden Halvdel
(maaske den betydeligste).

Ved Siden af den Opfattel-
se, at Missionen blandt vor Kir-
kes Børn i dette Land er vort
Kirkesamfunds første Opgave,
har jeg ogsaa været tilbøjelig
til at se en Guds Styrelse i, at
den lutherske Kirke i dette Land
bliver ført over i det engelske
Verdenssprog. Mon vor kære
Gud ikke har forbeholdt en stor
og skøn Verdensmission for vor
lutherske Kirke med dens Tro-
skab mod Guds Ord!

Men dersom vi skal komme
med i en saadan, saa maa det
ske ad den Vej, at vi findes tro
i Forvaltningen af de Pund
eller Talenter, Gud har givet os,
tro i Missionen blandt vor Kir-
kes Børn.

Og hvad de Brødre angaar,
der har taget Del i Ordskiftet
om Dansk og Engelsk, ja, da
har hver naturligt lagt Vægt
paa den Side, han vilde paape-
ge Nødvendigheden af. Men
ingen af dem, der har slaaet stær-
kest til Lyd for Nødvendighe-
den af at bruge engelsk Sprog,
har nægtet det danske Sprogs
Berettigelse, og omvendt har de,
der har betonet Nødvendigheden
af det danske Sprogs Beva-
relse, nægtet det engelske Sprogs
Ret. Der maa være Frihed i den
Sag.

Hvad den store Hovedopgave
naturligt kræver, det skal have
Ret og Frihed til at bestemme,
i hvilken Udstrækning dansk eller
engelsk Sprog skal benyttes.

Hvad Skolesagen betraf-
ter, da er de fleste vist enige
om, at vi som Samfund er kom-
men dertil, at vi er tvungne
til at handle. Enten maa vi
fremad, eller vi maa opgive
os selv som selvstændigt dansk
luthersk Samfund.

Men det store Spørgsmaal er
her — Vejen frem.
Det var med det for Øje, jeg
skrev, hvad der forekom i Dsk.
Nr. 31, 1919. Jeg lagde Vægt
paa, at „den indre, den virke-
lige Skole“ burde have Fortrin
net for Bygningerne. Det var,
og det er, mit Syn paa Vejen
frem.

Jeg sigtede ikke efter Perso-
ner men drog Skolens virkeli-
ge Stilling frem ved Hjælp af
officielle Tal. Ikke paastaar jeg,
at jeg bedømte Stillingen rig-
tig, men jeg overlod til enhver
selv at bedømme de Fakta, jeg
fremdrog.

Men ved at overveje Stillin-
gen, som den stod for mig, og
ved at sammenligne vor Skoles
Fakultet eller Lærerkæfter med
andre Skolers ditto, kom det til
at staa klart for mig, at vort
Fakultets Udvidelse og et mere
ihærdigt Arbejde end hidtil for
at samle vort Samfunds lærelyst-
ne Ungdom paa vor egen Skole
burde have Forrang frem for
Spørgsmaalet om Bygningerne.

Det er fremdeles mit Syn med
Hensyn til „Vejen frem.“ Men
dermed skal ingenlunde være
sagt, at vore Skolebygninger ikke
trænger til Udvidelse og For-
bedring eller til Afløsning af
nye, bedre og mere tids- og hen-
sigtssvarende Bygninger.

Vi holder Skole som Kirke-
samfund, fordi det er nødven-
digt for Løsningen af vor Op-
gave i Verden, og saa opfører
vi Bygninger for at skaffe Plads
for Skolen og dens Virksomhed.
Jeg betvivler ingen af mine
Brødres og Medarbejderes ærlig-
e og gode Hensigter. Tror saa
gerne, at deres Nidkærhed for
den gode Sag fuldt ud staar
Maal med min. Men jeg har en
personlig Mening om „Vejen
frem“, og jeg tror, at jeg skylder
den mit Samfund at fremholde
den ved Siden af andres.
Og som vi nærmer os Aarsmø-
det, hvor vi skal handle i Skolesa-
gen, saa maa vi for at kunne
handle forsvarligt tage Hensyn
til vor Fortid, til vore Ev-
ner og Kræfter og vogte os
for at handle overilet. Hellere
„paa det jævne“ end „over Ev-
ne.“ Saa tør vi bede om og ven-
te vor Herres Velsignelse.
I en Artikel om „Et større
Augsburg“ skrev Forstander
Prof. G. Sverdrup forleden i
„Flkbl.“: „Er tanken den at vi
som er i liden skal efterlade dem
som er i virkeligheden store vil
det kun ende i skuffelse og tap
af det vi allerede har. Skulde
det være at vi vilde skjule en
indre tomhed ved ydre glans,
da er der grund til at angstes
til gavn. Eller har vi faat smæk
paa storhetens sødme saa vi driv-
es ind i en idelig jag efter
mættelse, da er storhetens for-
banelse over os.“
At begejstres for en hellig
sag, det maa vel være noget an-
det end storhetens galskab. Ial-
fald er vi af den mening at
det er noget andet og derfor
har vi den tro at det er ret at
bygge videre.“
Om Skolen Lokalitet, eller
Spørgsmaalet om mulig Flyt-
ning, kun et Par Ord. Jeg er
naturligt imod Flytning, og jeg
vil blive betragtet som Part i
Sagen. Derfor kun dette: Der
bør tvingende Grunde
til, før Samfundet be-
stemmer sig til at flyt-
te sin Skole.
A. M. Andersen.

men blive en frugtbar Time. Lad
mig slutte disse Linier med et
Træk, der maaske kan have
Ærinde til mange af os. En læn-
gere Historie, der i Korthed kan
fortælles saaledes. En rig, men
nok saa from Købmand, gaar
ved et Missionsmøde op at læg-
ge sin Gave paa Alteret: 100
Pund Sterling. Paa den samme
Tid kommer der et Telegram, at
et af de største Skibe, som han
var Medejer af, var gaaet un-
der i et voldsomt Uvejr. Køb-
manden gaar tilbage til Alteret,
da de just var i Begreb med at
tælle Offeret. Han beder om sin
Check paa de 100 Pund. Optæl-
lerne gør Undskyldning og
forundrer sig ikke over, at han
forlanger sin Check tilbage. De
synes, det var ganske rimeligt,
idet han havde lidt det store Tab.

Købmanden river den Check i
Stykker, som han havde faaet
tilbage og skriver en ny ud paa
5,000 Pund og føjer saa til:
„Det er min Skyld, at Skibet
gik til Bunds; thi jeg skulde
have givet denne Check for læn-
ge siden.“ Mon ikke der er man-
ge af os, der staar til Restance
hos vor kære Gud? Skal vi ikke
øjeblikkelig tænke os om? Maaske
der med det samme vil bli-
ve skrevet en hel Del Anvisnin-
ger ud til vor Kass. Otto Hansen,
saa han kan hilse os til Aarsmø-
det med dette løftende og be-
vingede Ord „Uden Gæld.“

I broderlig Ærbødhed.
G. B. Christiansen

Skal vor Skole flyttes?

Naar et saadant Foretagende
staar paa Dagsordenen som at
flytte vort Samfunds Skole, saa
maa der da være vægtigere Grunde,
end
1) Begejstring for et bestemt
Sted,
2) At vi vil gerne have Skolen
til vor Stat, County, By eller
der, hvor „jeg“ bor.
3) At der er et stort eller
største dansk Settlement. Der har
da hidtil ikke været saa mange
Studenter fra det „store danske
Settlement.“
Det forekommer mig, at de
hidtil givene Grunde for at flyt-
te ikke strækker sig ud over de
tre ovenfor nævnte.

Skal der være Tale om vir-
kelige og vægtige Grunde for
at flytte, da maa de komme ind
under følgende tre Punkter:
I. At der ved at flytte Skolen
til Harlan sikres os som Sam-
fund større og kraftigere Tros-
og Aandsliv.
II. At der ved at flytte Skolen
tilsikres os bedre „educational“
Muligheder og Udbytte.
III. At der ved at flytte Skolen
til Harlan eller andet Sted
er en saa stort finansiell Vinding,
at dette opvejer alle andre Tab.

For det første: Mener man,
og tror I, som arbejder saa haardt
for at faa Skolen flyttet, at det
aandelige, det bevidste kristelige
Liv bedre vil kunne frem-
mes i Harlan, eller andet Sted,
end i Blair? Mener I, at vi vil
faa en større Flok af troende
unge Mennesker ud fra Skolen
i Livets forskellige Virksomhe-
der, end hvis Skolen vedbliver
at være i Blair? I saa Fald, hvil-
ken Sikkerhed har vi derfor?
Hvis dette kan godtgøres at vil-
le blive Tilfældet, lad os saa
endelig flytte; men hvis ikke, lad
os saa blive i Blair.

For det andet: Vil der være
større „educational“ Muligheder
og Udbytte for Studenterne ved
at flytte Skolen til Harlan? Det-
te mener jeg, afhænger ikke af
Stedet, men af Lærerstaben og
andre Forholde. Skulde monstro
Lærerne blive mere værd ved at
flyttes over Missouri River og
bort fra Nebraska? Eller er det
maaske Meningen at sætte et
helt nyt Fakultet ind paa Sko-
len?

Et godt Bibliotek plejer jo at
anses for at være en „educational“
Fordel; saa vidt mig be-
kendt har Harlan ikke noget
„public library“, men det har
Blair.

Til Glæde og Opmuntring.

Under Kirkeaaadsmødet i Ce-
dar Falls, Ia., fik Kirkeaaadet
et behageligt Besøg, idet et Par
Venner fra Albert Lea, Minn.,
meldte sig meget tidlig om Tir-
sdag Morgen. Det var Mr. High-
by og Enken Mrs. Tofte efter
afdsede Thor Tofte. Deres Ærin-
de var at faa et Testament ord-
net med Den forenede danske
Kirke. Mr. og Mrs. Tofte havde
nemlig betænkt baade Den nor-
ske og Den forenede danskeKir-
ke med en Gave til hver af disse
to Kirker, stor \$4,000. Aarsa-
gen til hver Kirke fik sin Del,
var denne: Mr. Tofte var dansk
og Mrs. Tofte er norsk.

Testamentet til den forenede
danske Kirke lød saaledes: \$2,000
til Skolesagen og \$2,000 fordelt
ligelig til Japanmissionen, India-
nermissionen og Utahmissionen.
Mr. og Mrs. Tofte har i en
Række af Aar staaet i Albert
Lea danske Menighed.

Det er et skønt Minde, disse
to gamle Venner har efterladt
sig. Det er et følgeværdigt Eks-
empel for mange andre af vore
velstaaende Venner. Kirkeaaadet
modtag med det samme en
Check paa \$4,000. Det var skønt
at høre den gamle 74 aarige Sø-
ster med Taarer sige: „Jeg øn-
sker, det skal blive til Sjæles
Frelse“ — — „Gud alene Tak-
ken derfor.“

Paa vor Kirkes Vegne bringer
vi herved Mrs. Tofte vor hjerte-
lige Tak!

I samme Forbindelse vil vi
meddele Samfundsvenner, at der
nu kun er to af vore Kassers, der
trænger til en hurtig Haands-
rækning, en øjeblikkelig Gave,
om vi skal komme til Aarsmø-
det uden Gæld og førend Regn-
skabet slutter nu sidst i denne
Maaned.

Det er vor Indremissions-
kasse. Den behøver en \$700.
Den anden Kasse er Skolekassen.
Venner! lad nu den ellefte Ti-